

FELSEFE VE İÇTİMAİYAT MECMUASI

Müdürü : Türk Felsefe Cemiyetinin
Memet Servet resmî organıdır .

Müessisi :
Agâh Sırrı

Bu sayıda :

Mukaddime	Müdüriyet
Tedrisî kısım :	
Fizikte usûl	M . İlhamî
Riyasî İlimlerde usûl	Hatemi. Seniha
Dinî içtimaiyat	Hilmi ziya
Kymetlerin tefaruku	Nuset Servet
Ruhiyat meseleleri	Muzaffer Şerif
Tahlil ve tenkit kısmı	
İstatistik ve tecrübe	H . Z .
Mecellei umuru belediye	Ali kâmi
Usûl hakkında nutuk	Z . Fahri

İlave

« Türk Mantıkçıları »

Prof . Memet Ali Aynî

(Türk Felsefe Cemiyetinin 5 inci ilmi
İçtimainda okunan tebiğdir)

İdarehane : İstanbul - Şehzadebaşı , İstiklal lisesinde

İktisat Matbaası

بی‌هه یویوریزم [۱]

بی‌هه یویوریزمک تاریخی زمینی — کچن اوتوزسنه ظرفنده آقاده میک روحیات بر چوق مفید ضربه لره معروض قالدی . بونلرک ایچنده الک بویوک ضربه پسیقو آنالیز مکتبندن کلدی . پسیقو آنالیز ، زماننده مقبول اولان نقطه نظر لره همین همین هیچ اهمیت عطف اتمه یین دو قوتور لرترفندن اورتایه آتیلمش اولان و مشاهده لره عقیده لردن مرکب بر زمیره یی جامعدر . بودوقوتور لر کندپسنه روحیات اسعی و یرن بر علمک موجود اولدیغندن ضمنی بر صورتده تجاهل ایدرک ایشه قویولدیلر . اوردو توقس (قلاسیک) روحیات تجیلر دخی بر زمان ایچون پسیقو آنالیزک فعالیتندن تجاهل ایدرک اوکا عینی مقابله یی یاپدیلر . نتیجه ده پسیقو آنالیزک عقیده لردن نه قادار آز برشی قالمش اولورسه اولسون ضربه نک مفید اولدیغی شمه کورتورمز بر کیفیتدر . مستنا بر درجه ده فعال و معلوماتلی بر روحیاتچی اولان متوفی دو قوتور ریوهرسک اعتراضی بو خصوصده بارز بر مثالدر . حربدن همین بر آز اول دو قوتور ریوهرس بر طبابت روحیه قوری ایچون حاضر لانان بر فهرست یاپیلماسنه یاردیم ایتشدی . حربدن صو کرا بو فهرستی یکیدن کوزدن کچیریر کن اوراده (انسیاق) ک ذکر بیله ایدیله دیکنی کوره رک حیرت ایچنده قالمشدر [۲] . اورتو دو قس (قلاسیک) روحیات تجیلرک نقطه نظر لرنده کی بوتجولی هر کسدن زیاده فرویدک مساعیسنه مدیونز . فقط بو کون بالذات انسیاق تلقیسی ده امتحانه چکیلیور . اکشدتلی اولق اوزره بونلرک باشنده مساعیلری و نقطه نظر لری روحیاته — بالخاصه آمریقان روحیاته —

[۱] بو مقاله Psyche اسمنده کی روحیات مجموعه سنک ناشری اولان C.K. Ogdin ک « روحیاتک معناسی » The meaniny of Psghology اسملی کتابندن ترجمه ایدیلشدر . « بی‌هه یویوریزم » کتابک اونجی فصلنی تشکیل ایدر . اثر ۱۷۲۶ سنه سنده نشر اولوشدر ، محررک مقدمه ده دیدیکی کی بو اثر بی‌هه یویوریزم ، که شتالت کی یکی نظریه لره داخل اولق اوزره روحیاتک بو کونکی وضعیتی حقنده مجمل بر معلومات و یرمک اوزره یازیلشدر .

[۲] — Vvv.H.R.Rivers ک (Psychology and politic) نده صحیفه ؛

تازه بر ضربه ایندیرن واتسون (Watson) و بی هه یوپیوریستلر بولونویور . شمدی به قادر بو جریان دیگر مملکتلرک چوق از نظر دقتی جلب ایتشدرد . آمریقان روحیاتی دیگر مملکتلر طرفدن یاقیندن تعقیب ایدیلدیکی نظر اعتباره آلینیرسه براهمال ایلك باقیشده غریب کورونویور .

آروپا فلسفه سنی کوز اوکنه کتیرسهک بو اهمال ایچون محتمل بر ایضاح بولابیلیرز . آروپاده بر آزده دینی کوزله کورولن بومسئله اطرافنده جریانلر ذاتاً موجوددر وهربری کندی سیرینی تعقیب ایتمکده در . [۱]

مشاهده نك ماهیتی — بی هه یوپیوریزمک عقیده سی قیصه جه ایکی جمله ده خلاصه ایدیله بیلیر :

۱ — روحیات آنجاق مشاهده ایدیله بیانله مشغول اولور .

۲ — « شعور » معناسز بر اصطلاحدر .

بو ایکی قضیه یاقیندن تدقیق ایدیلکه ده کر .

بی هه یوپیوریسته کوره « مشاهده » دهنیلن شی بر انسان یاپیلدیکی کبی بر فوطوغراف فیلمی یاخود بر ترازوی ده پک اعلا یاپیلیر . مشاهده ایدیلن برواقعه در ، مشاهده ده دیگر بر واقعه ... اورتاده یالکز اوینغون شرائط آلتنده مشاهده ایدن واقعه نك مشاهده ایدیلنله مترافق اولماسندن واکا کوره تخالف ایته سندن عبارت بر حادته واردر . بووجهله مشاهده ، « علیت توالیسی » [۲] دیدیکمز توالینک بر شکلندن باشقا بر شی دکلدر . بی هه یوپیوریستک ایضاحنه کوره بر دیگر واقعه یی تعقیب واوننکه برابر تخالف ایدن هر واقعه ، اولکی واقعه یی مشاهده ایدیور ، دیه بیلیرز . فقط بی هه یوپیوریستک مشغول اولدینی خصوصی مشاهده لر دیگر انسانلرده یاخود کندیلرنده حادث اولان واقعه لری تعقیب ایدن و انسانلرده ، انسان شاهدلرده بولونان واقعه لر در . ایلك نظرده دیگر انسانلرده وکندیمزده اولان واقعه لرک ایکی قسمه آریلابیله چکی کورولور: ۱ — مشعور اولانلر یاخود

[۱] مثلاً هوبسک، لاهه ترینک، قوندیاقک، به نامک، قونتک، لیوز (G. H. Leves) ک عقیده لرندن چیقان اختلافلری خاطر لاییکیز . بومسئله لر لانکه نك (ماتریالیزم تاریخی) اسملی استشنا اثرنده مناقشه ایدیلشدر .

[۲] علیت حقدده یکی نقطه نظرلرک واضح بر تدقیقنی کورمک ایچون بر تراندراسسهل (Bertvand Russel) ک (The a b c of Relativity) اسملی کتابنه مراجعت . (۱۹۲۵) ... بالخاصه صحیفه ۱۰۳ - ۲۰۵ چوق استفاده بخشدر .

شعورله مترافق بولونانلر مثلا ، بر کورولتو ایشیتمه مز، بر دیشمزمک چیقار یلماسی ، قورقو دویمامز ، آغیر بر یوک قالدیر مامز یاخود مختلف فعللر ایچندن اختیار یملزه برینی انتخاب ایتمه مز بوقیلدندر . ۲ — مشعور اولمایانلر ، وشعورله مترافق بولونمایانلر . مثلا ، برصیره عضلی تقلصلر نتیجه سنده غدانک معدده مدن کچمه سی ، خبریمز اولادن کندیمزی موازنه حالنده طوتامز ، حدقه نك توسعی ، اعتیادك آئنده غیر ارادی ژمستلر یاپیلماسی بوقیلدندر . هه ن هه ن هر زمان متبازز ، یا کیلماز، اساسلی عد ایدیلن بوتفریقی صادق بی هه یویوریزمستجیلر انکار ایدیورلر . ومذهبلرنده بکیلمک تشکیل ایدن نقطه بودر .

انکارک کندیمی کی استنادکاهی ده چوق بسیطدر . واتسونک اشارت ایتدیکی وجهله باشقا برینی مشاهده ایتدیکمز زمان ، مشاهده ایتدیکمز انسانک کندیسنده مشعور و غیر مشعور عد ایتدیکی ایکی واقعه آراسنده بوله بیله جکمز یکانه فرق ، بوایکی وقعه نك هر برنده عضله لرده کی ، غده لرده کی فعالیتلرک وبوندله مترافق اولان جمله عصیه حادثه لرینک آری اولماسندن عبارتدر . هیچ بر زمان مشاهده ایتدیکمز فردک کندیسنده موجود اولدیغنی ادعا ایتدیکی حقنده بوشعور هیچ بر مشاهده واقعه دکادر . بوتون مشاهده مز، بزه شعورندن بحث ایتدیکی تصوت حرکتلری ده داخل اولمق اوزره ، اولنک بی هه یویوریزمده کی (طور و حرکت) تغیرلرینه منحصر در . واوده بزنی مشاهده ایتدیکی زمان بزده شعور دییه برشی مشاهده ایتمه سنه امکان یوقدر . بو دوغرودر و عکسی ده هیچ بر زمان ادعا ایدیله مشدر . فقط واتسون بوندن شونتیجه بی چیقار مایه قادر واریور: شعور، اسکی روح مفهومی درجه سنده اثباتی قابل اولمایان ، یاقلاشیلامیان واهی برظندن باشقا برشی دکادر .

کندیمزی مشاهره — بونکله کندی کندیمزی مشاهده ایتدیکمز بر وقعه بی مقایسه ایدلم . بر آینانک قارشیسنه کچلم . مثلا (آیقیری برتجربه دن بحث ایتمه مک ایچون بومثالی آلیورم) باشمزه برطوتام صاچ طوتالم ، خفیجه چکلم . کرک چکمه لرده اولسون ، کرک بو حرکتر شدتلندیریلنجه تعقیب ایده جک اولان تقلصات وجهیه ده اولسون، اولکی مثالدرده اولدیغندن فضله برشی مشاهده ایدیلز ، یعنی شعور دییه کوردیکمز برشی یوقدر . مع مافییه دیگر بر تحولات سه ریسنک ده وقوعه کلکده اولدیغنی انکار ایدمه مز . قولک هر حرکتنده اولدیغنی کی جلدک هر توتری برتورلوتحولانله مترافقدر؛ هم بوتحوللری بالفعل حرکترلر دن داها امین

بر صورتده بیلیرز . او حالده او کمزه بر مسئله چیقیور : عیجا بو تحوللری بیلیمه من یوقارده تعریف ایدلدیکی معناده بر مشاهده ایله می اولویور ؟

بویله بیلدیگمیزی فرض ایده لم . بو تقدیرده هانکی واقعه لر ، هانکی واقعه لرله تخالف ایدرک اونلری مشاهده ایدیور ، بو خصوصده هنوز هیچ برشی بیلیمه یورز .

محتملدرکه مشعور واقعه لر آنجاق ، اونلری بو صورتله مشاهده ایدن (فقط ایچدن مشاهده ایدن) دیگر واقعه لری وجوده کتیرمکله مشعور اولسونلر . طبق واتسونده کی عکس العملرک (Reactions) چوجو عک فاره مواجهه سننده کوستردیکی عکس - العمللری مشاهده اتمه سی کبی ... دماغک فعالیت حقیقده کی معلوما تمز هنوز بونک واقع اولمادیغنی اثبات ایده جک درجه یه کلمکدن اوزا قدر . فقط شعورک بو معناده بر مشاهده مسئله سی اولدیغنی بزه غیر وارد کوزو کویور ، شبهه سز مشعور واقعه لر دیگر واقعه لری مشاهده ایدیور و اونلر طرفندن مشاهده ایدیور . یعنی ، مقصدیمیزی آچیقجه سویله یه لم ، اراده بر علت - اثر (cause and effect) مناسبتی جاری اولور . فقط بو مشاهده ایدیله کیفیتنک مشعورک مشعور اولماسنده هیچ بر دخلی یوقدر دییه بیلیرز .

او حالده ، روحیات آنجق مشاهده ایدیله بیانی موضوع اتخاذ ایدر ادعاسیله بی‌هه‌یویوریزم ایلك قسمنده شعوری تدقیق ساحه سی خارجه آتیور . چونکه شعوری بوراده کویسته ریلدیکی معناده سیسته ماتیک بر مشاهده آلتنه آلامیز ..

بو صورتله بی‌هه‌یویوریزمک اوکنده تمام معین بر تدقیق ساحه سی قالیور . مختلف وضعیتلرک (تنیه لرک) تولید ایتدیکی قابل مشاهده عکس العملر (responses) ، بو وضعیتلرک (تنیه لرک) و عکس العمللرک تاریخی و متقابل رابطه لری اونلرک موضوعنی تشکیل ایدر . بو ساحه ده بر چوق قیمتلی مساعی یوروتولمکده در .

شعورک وضعیتی . - فقط بی‌هه‌یویوریزم ایکنجی قسمنده بویله بر موفقیت کویستر مکدن اوزا قدر . شایان شکر اندرکه بوده او درجه شایان اهمیت دکدر . « شعور معناسز بر اصطلاحدر » ، « شعور تعریفی و استعمالی قابل اولمایان بر مفهومدر » « شعور اسکی دورلرک قوللاندینی (روح) کله سنک بر مرادفندن باشقا برشی دکدر . » [Watson ک behaviorism ی ص : ۳] شعور بر موهومه دن عبارتدر . شعورک مشاهده آلتنه کیرمز بر ماهیتی اولماسندن بی‌هه‌یویوریزمک مدافعه ایتدیکی بو ادعالر استخراج ایدیله من . شعوری مشاهده اتمه یورز ؛ فقط

بز اوکا مالکیز یاخود بالذات بز اونده‌یز . و حقیقتده دیکر شیلر اوزه‌رنده‌کی مشاهده‌لریمک‌ک‌چوغنی اوکا مدیونز . بو خصوصده بی‌هه‌یویوریزمک‌ک‌نقطه‌نظرینه حتی بز نقطه‌نظر بیله دینه‌مز ، اولسه اولسه بزخطادن عبارتدر .

فقط بو انکارک‌ک‌سببنی یالکیز خطایه اضافه ایتمک‌ده دوغرو اولماز . بلکه بو انکار ، چوق شایان دقت منبعلردن کلیور . علمی بز اصول اولمق حیثیتله آله آلدیغمز زمان حقیقه بز هیچ تطمین ایتدیکی کورولور . تفحص بز تقید ایدیله‌سی کوچ اولان منازع فیه دلیلر ویریر . و تفحصه لازم اولان ته‌نیک ، دیکر علملرک‌ک‌ته‌نیکنه بکزه‌مز . فیزیکه و فیزیولوژیده بز آز اقتداری اولان هر کسی آز چوق ای بزمشاهد اولارق یتشدریمک‌ک‌ممکندر ؛ مثلا اصابتسزلکدن یاخود بجزیکسزلکدن دولای واقع اولاجق موفقیتسزلکک‌ک‌قولایجه‌جق یاقالا نایسیر . فقط تفحصده موفقیتسزلکک‌ک‌سببیری وداها ای موفق اولمق ایچون مشاهدلرک‌ک‌نه‌صورتله یتشدریله‌سی لازم کلدیکی هنوز بک غیر قطعیدر . [۱]

مسئله‌لرک‌ک‌یاواش یاواش آیدیلغه چیقاریلماستی بکله‌یه‌یه‌جک‌ک‌درجه‌ده صبرسز اولان ، موضوعلرینی معین مسئله‌لر حالنده اوکلرنده بولوندورارق معین برتدقیقه ایضاح ایتک‌ک‌ایسته‌ین انسانلر تفحصدن چابوجاق نفرت ایدیورلر . بی‌هه‌یویوریزمک‌ک‌منفی جبهه‌سنک‌ک‌مسئولیتی دلیللرک‌ک‌یاکلش اولماسنه دکل بو صبرسزله یوکتتمک‌ک‌لازمدر . عینی زمانده بی‌هه‌یویوریزمک‌ک‌شودوشونجه واردر : اولچویه کلهمین دیکر طبیعت حادثه‌لرینک‌ک‌تابع اولدیغی عینی قانونلره مطاوعت ایتمین مشعور عنصرلرک‌ک‌حسابه قاریشماسی بوتون اطمینانچش ایضاح امیدلرینی آلت اوست ایدیور . اساس اعتباریله فیزیولوژیک اولان بر ایضاحه زدن کلدیکی بللی اولمایان تجربهلرک‌ک‌یامانماسی دوغرو دکلدر . فیزیولوژی کندی حالنده قالمالیدر . فقط بونی سوویه‌مک‌ک‌باشقا شیدر ، مشعور تدقیق ایدیله‌مز یاخود بوتورلو تدقیقات فیزیولوژی‌یه مستند بر (بی‌هه‌یویور) نظریه‌سی یاپیلیرکه قیمتلی اشارت‌لرده بولوناماز دیمک‌ک‌ینه باشقا شیدر . ایشته بی‌هه‌یویوریزمک‌ک‌یاکلدیغی بر بوراسیدر ، بوتفریقی یامامالریدر . حقیقتده ، نظریه‌مزنی قورارکن بوتورلو تدقیقات بز یاردم ایتمک‌ده‌در .

[۱] Mac Curdy «هیجان روحیات» ص ۵۹... تفحص ایدرکن کندی‌مزه اویغون کلن نظریه‌ینی حقلی چیتارد جق طرزده تفحص ایدیورز . اولک ایچون بو خصوصده ک‌ک‌دوغرو مالزیه‌ینی ، روحیاتچی کبی تفحص ایچون تفحصه مراجعت ایتیلردن بکله‌یه‌یلیرز .

عقیده (doctrine) نك محق اولان جهتی روحیاتده ضروری بر اصول اولارق بی هه یویورک خارجاً مشاهده سنده اصرار ایله مه سیدر. فقط بی هه یویوریزم حسابنه بونی بریکیلک اولارق قید ایتک پک ده دوضرو اولماز. اونلرده یکی اولان نقطه باشقادر، بی هه یویورک یالکز کندی حدلری داخلنده آکلاشیلماستی، واونی ایضاح ایدرکن بر قاجی مستثنا اولق اوزره بوتون فیزیولوژیک فکرلرک بر طرف ایدیلهستی طلب ایتهلریدر. کندیمزه الزام ایتدی کمز بوتمدید عملیه سی تماماً باشقا بر نقطه اولان شعور حادثاته تشمیل ایدیله ملیدر.

بی هه یویوریزم بر ایکی نقطه بی برینه قاریشیدر یورلر. بوتون « انسان بی هه یویورینی تمامیه منه وضعیته (stimulus situatiton) عکس العمل (مقابله response) آراستده وقوعه کلن معامله متقابله (interaction) حدلریله تعریف و ایضاح ایتکه چالیشهلم » دیمک باشقادر، « انسانلره شعورلری اولما دقلرینی ایناندرمه چالیشهلم » دیمک ینه تمامیه باشقا شیدر. برنجی ادعانک حقیقی بر قیمتی وارد و انکشاف ایتدیر یله بیلر سه احتمال بر چوق نقطه لده نقطه نظری ده کیشدیر بیلر، شعورک رولنی بزه یکی بر ضیا آلتنده کوستره بیلر. ایکنجی ادعا وقت ضیا عندن باشقا برشی دکدر.

بی هه یویوریزمک اصوللری. - شیمدی به قدار بی هه یویوریزمده انکشاف ایدن اصوللر و فکرلر صوک درجه بسیطدر. بواسوللر الکیزاده پاولوفک شرطلی منعکس (Conditioned reflexe) اصوللردن آلینمشدر. [1] انسانده بر تنبیهک بر دفعه واقع اولماستی اونک شرطلی (Conditioned) بر حاله کله سی ایچون کافی کله بیلور. انسان بی هه یویوریزی (طور حرکتی) صایله میه جق درجه ده مختلف تنبیهلردن متأثر اولویور. بوندن باشقا انسانک بر وضعیتیه انطباقی عملیه سنده پک چوق

[۱] تکرار نتیجه سنده ایلك اوکجه بر عکس العمل وجوده کتیرمک ایچون لازم کان تنبیهلرک بر قسمی اولماسه دخی عکس العمل ینه وجوده کلابایر. بو شرطلر منعکس (con ditioned reflexe) در. پاولوفک تجربه سی مقصدیمیزی ایضاح ایده بیلر: کویکه غذا ویریلدکجه هر دفعه ده اونکله مترافق اولق اوزره بر صدا چیقار بیلر. یعنی ییکله غذا تنبیهنی کوبک عینی زمانده آلیر. بر زمان صوکر ا غذا ویریلدکجه کویکه صدای هر دویدکجه آغزی صولانیر. بو بر شرطلی منعکسدر.

بومسئله اوزرنده ایلك اساسلی تدقیق (له نینفراد) ده پاولوف و آسیتانلری طرفندن یاپیلمشدر. بوندن بی هه یویوریزم نظریه لرینک اساسنی تشکیل ایدر.

عکس‌العمل (مقابلہ لہ Responses) مندجدر . عکس‌العملی تنبیہ تابع قیلان و تیرہ بی یاقیندن تعقیب ایتک مسئله سی صوگ درجه معضدر . حتی پاولوفک لابور اتوارنده اک ای شرائط آلتندہ داها بسیط بر حیوان اولان کویکله یاپیلان تجربہ لردہ بیلہ شایان امنیت نتیجہ لہ ایدہ ایتک کویکلی کورولمشدر . ہم پاولوفک لابور اتوارنده لازم کلن بوتون شرائط حاضر لاشدر : حیوانک خارجہ بوتون مناسبتی ہر جہتدن امکان نسبتندہ قطع اولومشدر . حیوان ایچنہ ہیچ صدا کیرمہ یں قارا کلک بر او دادہ بر ماصہ اوزرینہ قونمش ، مجربدن تمامیلہ تجریک ایدیشدر . مجرب اونی آنجاق بر پهریستوبلہ کورہ بیلیر ، یاپیلاجق تنبیہ یایمق وعکس‌العملری اولچمک ایچون مجرب کندیمی ایشہ قاریشماز ، بوایشلری بالواسطہ الکتریکلہ یاپار . بو تجربہ لردن برندہ اودانک کویکدن اولدجہ اوزاق بر گوشہ سندہ قاناد چیرپان بر سینکک بوتون تجربہ بی آلت اوست ایتدیکی کورولمشدر . تجربہ اثناسندہ کویک مجربی کوردیکی زمان ایسہ ایش بوسبوتون کوچلہ شیر . ایشنہ دوام ایتک ایچون مجرب طرفندن یاپیلما سی ضروری اولان حرکتلر بوتون نتیجہ لری ہمہ حال آلت اوست ایدرہ .

اوحالده بی‌هه یویوریزمک علی‌المادہ قاریشیق بر محیط ایچندہ انسانلر اوزرندہ یاپاجنی تجربہ بوندن داها قابا و داها آز شایان اعتماد نتیجہ لری ویرمزسہ حیرت ایتمہ لیدر . چوجوقلر اوزرندہ تجربہ یایمق شرائطی بوندن بر آز داها ایدر . ایشتہ بی‌هه یویوریزمده اک چوق بوساحده ثمرہ ویریور . شیمدی یہ قادار بعضی معلوم سبیلردن دولایی کوچوکلرک بی‌هه یویور (خط و حرکتی) ینک تدقیقی اہمال ایدیشدی . بناء علیہ بی‌هه یویوریزمک بومساعیسی بر بوشانی دولدورمش اولویور .

۱ — یوکسک سسلر (کورولتولر)

۲ — بردن برہ یاردیمسز قالمق .

فقط ہر کسک بک اعلام معلومی اولدینی وجہلہ اوچ یاشنہ کیرمش طبیعی بر چوجوق

دیگر بر چوق شیلردن ده قورقار . واتسونک لیسته سندن بونلرک الک باشلیجه لرینی
 آلام : قارا کلق ، بوتون طاوشانلر ، فاره لر ، کوپکلر ، بالیقلر ، قوربنه لر ، بوجکلر
 و میخانیکی حیوان او یونجاقلری ، واتسونک ادعاسنه کوره بوتون بو قورقولر ،
 کورولتودن و یاردیمسز قالمقدن مشتقدر . بونلرک ماضیده کوکلرینی آراسه ق
 بر کورولتو یا خود بر ضربه یه اوغرامه (یعنی یاردیمسز قالمه) ایله مترافق اولدقلری
 زماندن اعتباراً باشلا دقلرینی کوره جکیز . بالا آخره بر کوپکک یا ناشامسی قورقو
 تولید ایتک ایچون کافی بر سبب اولابیلیور ، طبقی پاولوفک موسیقی صداسیله
 آغزی صولانان کوپکی کبی . بالا آخره چوجوغلک اصل قورقو موضوعلریله
 بر زمیره ده برلشدیردیکی شیرده قورقو تولیدایدن . [۱] بومشق قورقو موضوعلری
 متوالی بر صورتده باشقا شیلره انتقال ایدر کیدر . آشکاردر که بی هه یویوریزم
 انسیاقلری رد ایدر . انسیاقلر یرینه اونلر یالکیز قاراقته ریسیتک (فازقوی) تنبهاره
 مقابل وقوعه کلن قاراقته ریسیتک (فازقوی) ، ابتدائی عکس العملر قبول ایدرلر .
 فقط بو عکس العملر ، واتسونک اشارت ایتدیکی وجهله ، بر (Boomerang) [۲]
 ایله اراهه ایدیله بیلیر ؛ (Boomerang) لایقی وجهله آتیلدینی زمان سیرینی علی العاده بر
 دکنک کبی یا پماز ؛ بی هه یویوریزمه کوره چوجوق چوق معضل بر (Boomerang) ه
 بکزر ، انسیاقلری ده دوغوشده کی بنیه سنک نتیجه سندن باشقا برشی دکلدن .

اگر بو نقطه نظر تحقق ایدر سه روحیاته بی هه یویوریزم بویوک بر خدمت
 ایفا ایتش دیمکدر . واتسونک مشاهده سنه کوره اولجه کوردیکمز هیجان
 شرطلرینه معروض قالماش چوجوقلر کوپکلره یا خود قارا کلغه قارشلی قورقو

[۱] مثلاً اون بر آیلق چوجوق اولان آلبه رتک تجربه نتیجه سنده بیاض فاره دن
 قورقدینی تثبیت ایدیلشدی . تجربه دن بش کون سوکرا چوجوغلک طاوشاندن ، کوپکدن ،
 کورکدن و خام یوکدن قورقدینی ، فقط طوغله لردن قورقدینی قید ایدیلشدر .
 [۲] Boomerang آوسترالیایر لیرلرینک لساندن آلینمشدر . دوشمانک اوستنه
 آتیلق اوزره بر قاوغا آلتی اولارق قوللانیلان بومه رانغ تاختادن معمول ، منحنی الشكل بر
 صوبادر . هوایه آتیلدینی زمان علی العاده بر صوبای کبی سیرینی ایلری یه دوغرو یا پماز . هواه
 بر قوس چیزدکن سوکرا استامتی ده کیشدیره بیلیر ، مثلاً ایاری دوغرو آتیلدینی حالده
 بو قوس نتیجه سنده دونوب آتیلان یره یاقین بر نقطه یه اصابت ایده بیلیر .

واتسونک بومجائلی یا پماسی چوجوقده بولونان فارقوی (قاراقته ریسیتک) عکس العملرک ،
 علی العاده بر عکس العملک سیرینه قاریشدینی زمان اوچوجوقده دونوشلر ، انحرافلر یا بدیردیغنه
 اشارت ایتک ایچون اولسه کرکدر . [مترجم]

اظهار ایتمز . اکر بوتحقق ایدرسه چوجوقلر کوچوکلکده هیچ قورقویه معروض قالمادن یتیشدیریلدیکی تقدیرده اوکمزده نسبتاً قورقوسوز برانسایت بلیره جکدر . مع مافیہ چوجوقلقدن صوکر ا رشیدلکه دوغرو بویورکنده باشقا عنصرلر ایشه قاریشابیلیر . دوغوشده یکانه قورقو ویرن تنبهارک کورولتولر ویاردیمسز قالمه اولسه بیله بویودکجه باشقا تنبهارک عینی اثری ویرمه‌دیکی ادعا ایدیله مز . بویومه‌نک اوینادینی رول انکار ایدیله مز ، بعضی معین عکس‌العمللر آنجاق متعاقب سنلرده تظاهر ایدیور . مثلاً مراهقلقده خصوصیه‌شن جنسی عکس‌العمللر بوقیلدندر .

شرطی اولمایانه unconditioned بویاندر . بو خصوصده حقیقته آنجاق توالی ایده جک تجربی تحریاتله واریلایلیر ، شهه‌سز بوتورلو تجریب ایشلرینک ایلرله مه‌سنده عاملردن بری اولان واتسون خدمتدن دولایی تبریک ایدیله لیدر . واتسونه کوره تهیجی عکس‌العمللرک غیرمکتسب (شرطی اولمایان unconditioned) باشلانغیجلیری اوچدر :

- ۱ — قورقو . بونک ناصل تولد ایتدیکنی یوقارده کوردک .
  - ۲ — حدت . بو ، بدن حرکتلرینک مانعیه اوغرامه‌سندن تولد ایدر .
  - ۳ — سهوکی . بو ، جلدک اوقشامه‌سندن ، غیجیقلاقمقدن ، بریسنک بزى خفیفجه صاللاماسندن ، نازک فیسکلردن تولد ایدر . یه تیشکین انسانلرده ایکی جنس آراسنده تظاهر ایدن عکس‌العمللر (response) اولدینی کبی شفقت ، یوموشاقلق ، لطفکارلق دیدکلریمزده سهوکی عکس‌العمللرینه داخلدر . بونلرک هپسنک مشترک برهنشای واردر . (behaviorism . ص . ۱۲۳) .
- واتسون داها ایلری کیده‌رک عینی موضوعک ، عینی تنبهارک (مثلاً بوموضوع آنه اولسون) بریرده قورقو ، بریرده حدت ، بریرده سهوکی تولد ایدن بر شرطی (conditioned) تنبیه اولابیله‌جکنی نظر اعتباره آلازق تجربه سایه‌سنده بو اوج اساسلی عکس‌العمل زمره‌سنک تداخل حالنده بولونابیله‌جکنه اشارت ایدیور .

یالکزبو اشارتی یاپارکن واتسون « تجربه » کله‌سنی قوللانمایور . قوللانسه‌یدی مساعیسنی و کندیسینی ، اوکا نظراً عنعنوی اولان دیکر روحیاتجیلره ایلمکله‌مش

اولوردی . حد ذاتندہ دیگر روحیاتجیلرہ بویوک یاردیمی دوقونابیلہ جکی و حقیقتندہ اونلرلہ آراسندہ آشیلماسی قابل اولمایان اوچوروملر بولونمادینی دوشونولدیکی زمان شایان دقت و فائدہ لی اولان واتسون روحیاتی ، ہم آقاده میک روحیاتجیلرہ ، ہم پسیقو - آنالیستجیلرہ قارشبی آلدینی منفی و آتیلغان وضعیتندن دولایی اونلرغندندہ شایان دقت بر موقع قازانامازسه شایان تأسفدر . بی‌ه‌یویوریزمک طاشقین وضعیتندہ قارشبی چوق دفعہ اونلردہ عینیلہ مقابله ایتدیلمر . بو مختلف نقطہ نظرلر و اصوللر غیر قابل تالیف دکلدیر، روحیاتہ باشلایان برانسانک بربرینہ شدتلہ معارض مکتبلر بولماسی اونی صیقینتی یه و امیدسنزلکہ دوشورور؛ چوق زمان دوشونورکہ بونلرک آراسندہ یالکز قولی فرقلر واردر . واتسونک (Boomerang) نمائلتی کوستریورکہ اونک انسیاق مسئله سنندہ آلدینی وضعیت قوفتا (Koffka) نک آلدینی وضعیتہ پکده آیقیری دوشمه یور . سوکی هیجاننک نہ صورتلہ اکتساب ایدیلدیکی (شرطندیفی Conditioning) حقیقتندہ کی ایضاح اونی کہمف (Kempf) و فرینتق (Frinck) ک تمثیل ایتدکلری مهم پسیقو - آنالیز زمره سنک تایانہ یاقلاشدیریور . روحیاتجیلر آراسندہ کی اساسلی فرقلر، کوروندیکنندن دها اهمیتسنزدیر .

س . و . اوغده

منرجی : مظفر شریف